

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita B. Francisci Salesii, Episcopi Et Principis Gebennensivm Meritissimi

Maupas du Tour, Henri Chauchon de

Coloniæ Ubiorum, 1663

Cap. VII. Romam proficiscitur: de Theologia eruditissimè respondet: ejus
Mißio Apostolica declaratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42882

146 VITÆ B. FRANCISCI SALESII
grave, haud dubitanter moriturus putaretur, con-
tra omnium opinionem revaluit, seu prae-
potentis efficacitate, seu Patris misericordiam
singulari beneficio; qui dum unum confanabat,
latur omnes, atque adeò ipsi Granerio, quem ad-
prati Coadjutoris morbus afflixerat, pristinam
letitudinem restituit. Clerus populûsque gra-
tulatim pro tanto Dei munere reddere, relin-
to sibi eo, in quo tantas spēs constitutas habebat,
quòque gaudium suum propriè Canonici re-
rentur, symphonicos Templi pueros ad eum
duxere, lætis modulis revalescens ex hilarata
at is jubet concini ad numeros, Psalmum David
cum, *Quam dilecta tabernacula tua Domine*
tum! (h) tantâ animi in Deum suaviter tendens
exultatione, ut jam tum frui sibi illâ, quam
quam ex porta salutaverat, felicitate videretur.

(h) Psal. 83.

CAPUT VII.

*Romam proficiscitur: de Theologia eru-
ditissime respondet: eius Missio
Apostolica declaratur.*

Vix recuperata valetudo erat, cum eundem
Romam fuit. Iter ingressus, ambulansque
Deo, (ut Sacer Textus (a) de Enoch eloquitur) e-
jus gloriam sequebatur in consiliis factisque omni-
bus, Satanam de more habuit adversarium. Nisi
rum non potuit spiritus nequam, qui nec Deum
hominem factum intentatum reliquit, continere

(a) Gen. 5.

se, quin integritatem Francisci Angelicam oppugnaret denuo: & verò ut ante Incarnationis mysterium, ait S. Hieronymus, voluisse Deum adorari se ab Angelis, ita ex quo Verbum caro factum est, voluit se coli ab Angelis humano in corpore spectabilibus, à virginibus videlicet: atque idcirco impuissimus virtutis & honestatis hostis virgines odio insectatur implacabili: proinde nullam occasionem insidias ipsis struendi prætermittit. Videlicet, si aliquid de meo addere licet ad sensa Doctoris ejusdem, piè dici posse videtur, ut ante Incarnationis mysterium ex Angelis reperti nonnulli, qui observantiæ honorique, à se Deo Procreatori debito, defuerint; ita ex quo per summi in homines amoris testificationem, Verbum caro factum est, in id tetrum dæmonem pertinaciùs incumbere, ut Angelos holce, quos oculis cernimus, depraveret, quasi odium illud suum Dei, declaraturus atrociùs, castas illas mentes ad prolapsionem urgendo. Sic enim secum statuit veterator, si semel impuritatis vel scintillam immittere in castum pectus potuerit, quâ viâ ferè periculosissimè mortalium innocentissimos quotque oppugnat; ubi ea adhæserit, virtutes ceteras mentis ejusdem nullo penè negotio se se profligaturum. Quare petulantem feminam eo consilio instigavit in castissimum Joseph, nec opinantem. Eo in itinere dum solus in diversorii cujusdam publici cubiculo versatur siccandis vestibus, madidis ex recenti casu equi, unde sessor excussus in cœnum fuerat; ecce tibi adest ex improvise obscœna mulier, & nihil non agit unde impulsum ad flagitium, spoliet singulari

148 VITÆ B. FRANCISCI SALRSII
gulari illo integritatis munere, cœlesti hlio, ere
nitore fuliginem obductura. At Franciscus, qu
inde à prima iuventa & peracti iudicio, & in
ad officii partes omnes implendas, animi firm
dine donaverat Deus, castigatâ verbis aspen
bus libidinosa mulieris procacitate, simul de
mina, simul de eo à quo immissa fuerat, Au
dæo illustrem victoriam reportat. Nec contem
sanctâ illâ in merentem mulierculam severu
etiam famulum eum è suis, qui præstò esse con
verat, objurgavit vehementer, quòd se tali loco
stituisset, reliquissetque solum; jubetque nunqu
deinceps tali tempore subduceret se se in posse

Ubi iter eâ ubique sanctimonie significati
emensus erat, Romæ singulari Summi Pontificis
cis (b) gratulatione exceptus est: jam enim ipse
posuerat Cardinalis Medicæus, quàm multos Fran
ciscus in viam reduxisset incredibili labore, pi
entia, zelo, in fide orthodoxa eruditos: quæ ite
coram (eum enim acciri Summus Pontifex p
ceperat) laudationem sat prolixam hac perora
ne terminavit: Adstantem hîc habes, Beati
Pater, Apostolum Anuatium, & sanctæ fidei
in oris renascentis columen. At Franciscus, in
miliun corde mos est, qui unum sibi labore
mentes, laudes eidem debitas transferunt in ali
excusata suâ tenuitate, eorum quæ tam felic
gesta essent, gloriam derivavit in Illustrissim
Episcopum Gebennentem primùm, deinde in
qui operam suam secum in uberi sanè messe co
gendâ conjunxissent: tum excurrit in ea, qua

(b) is fuit Clemens VIII.

rem orthodoxam in eisdem in locis restituendam necessaria sibi viderentur, posito ob oculos statu Diocesis Gebennensis. Et Pontifex vicissim, supra quam dici potest, lætus successu, spondet prolixè cuncta, quæ ad felicem in posterum administrationem illam, progressumque rei Ecclesiasticæ pertinerent, quantum quidem in se esset; ceterum delectatum se magnoperè literis Episcopi Gebennensis ejusdem, quibus eum sibi successorem deprecabat: nihil sibi accidere posse jucundius, quam si res quamprimum conficeretur: proinde pararet se ad examen: post triduum illud institutum iri. Verùm, ad examen quoddam attineret, intercessit Orator Ducis Sabaudia, precatùsque est à Pontifice ne faceret: adversari enim id tum Gallicanae Ecclesiae privilegiis, tum juribus Sabaudia, Cui Pontifex sic satisfecit, ut diceret, nihil quidem eam re præjudicatum iri neque adversus Gallicanae Ecclesiae privilegia, neque adversus jura Sabaudia: cupere se examen illud institui, tum quò sibi ipse satisfaceret, tum quò enitesceret Salsitii existimatio: cujus eruditio singularis postquam cognita exploratàque cunctis eo in examine fuisset, secururam utique celebritatem nominis longè clarissimam, tum apud alios, tum maxime apud Collegium Cardinalium. Cùm acquiescisset Orator, ad arduum opus comparavit se se per diligentem ille quidem, at modo haud vulgari: præsidis videlicet sacrosancti sacrificii, jejuniorum, orationis. Eum ad modum instructus, dictâ examini die, dum ad destinatum locum adit, in obviam eadem sacram ingressus ex itinere, lacrymis

„ perfusus intimè que compunctus; Domine De
 „ us meus, inquit, si non à te vocor ad Episcop
 „ tam, neque idoneus sum ad procurandas a
 „ mas quæ tam tibi curæ sunt, noli sinere me
 „ tistacere examinadoribus: permittite potiùs op
 „ riat confusio faciem meam coram Vicario tu
 Sic nimirum egregia Francisci fidelitas nihil
 adhibet cautionis; ut non Arcam ptofanâ ma
 atingat: quando sæculares quidem dignitates cu
 contemptione respicit, Ecclesiasticas autem cu
 singulari reverentia: sic ut nihil sibi in iis prop
 neret, nisi divinam gloriam, rejectis prorsus om
 bus quæ ad privata compendia pertinerent.

Sic animo comparatus, introductus est in Pon
 tificium conclave, sedente jam Pontifice int
 Cardinales octo, quorum è numero, Carol
 Borromæus, Robertus Bellarminus, Cæsar Bar
 niuserant. Aderant Archiepiscopi, Episcopi, Ge
 nerales Ordinum Religiosorum, ad viginti præ
 illustres Doctores complures. Eo in, concess
 sanè augustissimo, Candidatus noster haud mu
 tum perculsus, (quippe qui jamdiu versari int
 cœlites mente & cogitatione assuevisset,) firm
 semper, præsentique animo satisfecit quæstion
 bus quinque & triginta, ex universa Theologi
 disciplina petitis: primam proposuit Summus
 Pontifex, de causa formali Beatitudinis: de ea, pe
 inde atquè de omnibus aliis, quæ ventilatæ de
 ceptis, sic disputavit Salesius, ut responsionum sol
 ditatem, perspicuitatem, subtilitatem mirati sum
 tum alii universim, tum Summus ipse Pontifex
 non contentus primâ illâ quæstione, ut initium es
 amia

amine De amini fecerat, ita eidem statuit finem imponere,
 Episcopi querens ex Francisco, Possentne Episcopi ab hæ-
 ndas an resi absolvere? Cùm respondisset Candidatus, ex
 re me Tridentino Concilio, (c) posse; subiecissetque
 tius op Pontifex, nō eam mentem suam esse, antiquatum
 aratio tu enim articulum illum fuisse recens: Quando- “
 nihil no quidem, inquit observantissimus filius Ecclesiæ, “
 nā ma non est ea mens Vestræ Sanctitatis, à mea disce- “
 ratescu do profus, Pontificiæ acquiesco. Et ad eam “
 tem cu contestationem absoluto examine, obversus Pon-
 is prop tificex adstantes, *Omnino nullus unquam*, inquit, *ex*
 sus om is quorum examini aut interfuimus, aut presuimus, nobis
 ent. aque satisfecit: descendensq; statim de solio, rectà ad
 st in Po Franciscum accurrit: complexusq; paternè & per-
 fice int amâter provolutū adhuc in genua, *Bibe*, inquit, *aquã*
 Carol de cisterna tua, & fluenta putei tui: deriventur fontes tui
 sar Bar foras, & in plateis aquas tuas divide. (d) Ex quo liquet,
 copi, Ge non missum illum tantum ad unam diœcesim fuis-
 ti, prae se, qualis missio videtur esse Episcoporum aliorū;
 confessa sed ad omnes omnino populos, qualis sanctorum
 aud ma Apostolorum exitit destinatio: quandoquidem
 sari int à Summo Pontifice missus est in nomine Domini
) firm ad eruditionem suam impertiendam omnibus, &
 uaxtion ad aquas illas gratiæ salutares, quibus scatebat, di-
 heolog videndas in plateis; quò quisque ipsis sitim suam
 mus, p abundè æquè & facilè restingueret. Sanè Vicarii
 le ea, p sui missionem ratam esse voluisse videtur Domi-
 atâ det nus Deus, per servum suum sopitam pietatem ex-
 num fol tremis hisce temporibus exsuscitans. Et verò, quasi
 irati sim typo publico quodam impressa ejus doctrina sit,
 ntifex: ita illam sibi applicant legitimi quique Ecclesiæ
 titium et
 amia

K 4

Gii:

(c) Sess. 24. (d) Prov. 5.

fili: & unus Franciscus plus ad ejusdem sanctæ Ecclesiæ utilitates contulisse videtur, quàm complures alii simul; rem Religionis collapsam, multis locis restituit, reformavit Clerum, vera sinceræque dogmata stabilivit, sensum pietatis ingeneravit passim cuicumque hominum conditioni & generi uno verbo, *in medio Ecclesia aperuit os tuum; quomam adimplevit eum Dominus spiritu sapientie & intellectu.* (e)

Ergo cùm augustissimi illius confessus suffragio & approbatione declaratus esset Coadjutor Germanicæ Ecclesiæ, auctusq; titulo Episcopi Napolitani, tantum nomē implere factis, induxit animum. Legislator autē dans benedictionem, illum victorem constituit urbium, populorum, Provinciarum, Regnorum. Et Romæ quidem versantes adhuc, infinitis encomiis ornaverunt tum S. R. E. Cardinales, tum quotquot alii tunc in Romanæ Curia florebant: tanta erat jam tum de illius factis opinio, Cardinalis quidē Baroni⁹ aiebat *eum in Adamo non peccasse*: Cardinalis autem Burghesius, post Paulus V, *sanctum Episcopum* eundē vocare consueverat. At is in illo tanto applausu tum Summi Pontificis, tum sacri Collegii, aliquantulum post cum familiarium quodam colloquens, „ Quàm beatum reputo, aiebat, eum, qui abnegare semetipsum queat ad eum modum, quomagnus Carolus Borromæus! Omnino neque „ magnus neque fortis est, nisi is qui veram gloriamque „ mananque gloriā quærit in Cruce Domini „ nostri Jesu, cetera cuncta despiciens, & promerito „ hilo habens. Non est honor qui deseritur in

(e) Ecclesiastæ 15.

terris, ex febrium continuarum genere: habet
 et ipse intervalla sua: utque à mortalibus profi-
 ciscitur, ita immortalis esse nequit; inanisque
 ille applausus, qui intimos sensus animorum no-
 strorum tam blandè titillat, ex eo genere tabu-
 larum est quæ nõ oleo, sed coloribus aquâ purâ
 purâ dilutis pinguntur, quas proinde imber eli-
 dit vel tenuis. Et Pindarum illum quidem ajunt,
 cum Poëtices gloriâ aliquandiu florisset sic,
 ut nullus cum eo comparandus videretur, col-
 lectâ illâ gloriâ aliquando excidisse, ob versum
 unum haud optimum. Quâ igitur ex re qua-
 rendâ gloria? Omnino fidei, spei, caritatis offi-
 ciis assidue usurpandis: etenim virtutes eæ or-
 namento hîc nobis sunt; caritas etiam in cælo
 aderit comes sempiterna; alia omnia *vanitas*, &
 afflictio spiritus. (f)

Ut ad historiæ seriem revertamur, postquam
 impetrârat novus Episcopus ab Summo Pontifi-
 ce, ea quæ tum ad Beneficiorum Ecclesiasticorum
 vel restitutionem, vel salutarem administrationem
 pertinebant, itémque ad rem fidei apud Antuates
 stabilendam; post acceptam Pontificiam bene-
 dictionem ex Urbe discessit, ne verbulo quidem
 facto de Bulla, quâ Coadjutor Gebennensis Epi-
 scopi rite declararetur; neque de re ulla prorsus
 alia, quæ ad privatas suas rationes spectaret; cum-
 cta divinæ providentiæ commisit, sic apud se re-
 putans non aptius res istius generis geri posse. Ne-
 que ipsam fefellit opinio: Chissæus vir illustris,
 cui curam eam Gebennensis Episcopus deman-
 dave-

K 5

dave-

(f) Ecclesiastæ 1.

354 VITÆ B. FRANCISCI SALESII
daverat, Bullam eam aliquantò post cuidam
Francisci familiaribus tradidit, Francisco semper
eandem retinente continentiam: cum enim ad
illum suum familiarem sæpe Franciscus de rebus
Antuatium scriberet, ne verbulum quidem fecit de
Bulla; perraro profectò exemplo: quotus enim
quisque tali in re gerere se se ad eum modum so-
let? planè ii tantum, qui privatorum compendio-
rum curâ propè repudiatâ, in consilio Domini
Jesu S. Catharinam Senensem compellantis ac-
quiescunt: *Cogita de me; ego de te cogitavero*; quique
in schola S. Francisci Assisinas, cujus, & nomine
decorabatur, & nitebatur patrocinio, illud Pla-
mographi identidem in ore magis, quàm in corde
habent: (g) *Iacta cogitatum tuum in Domino, & ipse
enutriet*; addere possunt, qui fortunæ tuæ, cunctis
que occupationibus tuis sapientissimè benignissi-
mèque moderabitur.

(g) *Psal. 54.*

CAPUT VIII.

*Sabaudiam repetens, mandata à Duce accipit
capitur, Antuates inter & Anecium: Ca-
tholicorumque animos erigens,
Parecias quinque & tri-
ginta restituit.*

MERITISSIMUS meritissimi Episcopi Coad-
jutor Româ rediens, Taurini egit cum Duce
Sabaudia, de iis quæ apud Summum Pontifi-
cem in Antuatium causâ Christianâ gesserat, et
demque, & Nuntio Apostolico Breve epistolâ
oliat